

## **A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA**

*Bfv.II.1.172/2009/6. szám*

### **A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!**

*A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2010. év április 29. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő*

*v é g z é s t :*

*Az életveszélyt okozó testi sértés büntette és más bűncselekmények miatt indított bűnügyben a terhelt és védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Bács-Kiskun Megyei Bíróság 8.B.436/2007/29. számú ítéletét, valamint a Szegedi Ítéltábla Bf.II.228/2009/7. számú ítéletét hatályában fenntartja.*

*A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.*

*I n d o k o l á s*

*A Bács-Kiskun Megyei Bíróság a 2009. május 21. napján kihirdetett 8.B.436/2007/29. számú ítéletével a Kalocsai Városi Bíróság 4.B.402/2004/20. számú ítéletével a terhelttel szemben alkalmazott 3 év próbára bocsátást kimondó rendelkezést hatályon kívül helyezte és a próbára bocsátást megszüntette. A terheltet bűnösnek mondta ki testi sértés büntetében [Btk. 170. § (1) bek (5) bek I. fordulata] és kiskorú veszélyeztetésének büntetében [Btk. 195. § (1) bek.]. Ezért, valamint a társtettesként elkövetett garázdaság büntette miatt őt - halmazati büntetésül - 2 év börtönre, mellékbüntetésül 2 év közügyektől eltiltásra ítélte.*

A megállapított tényállás szerint az 1971-ben született terhelt korábban egy alkalommal állt bíróság előtt. A Kalocsai Városi Bíróság a 4.B.402/2004/20. számú, 2006. április 24-én jogerőre emelkedett ítéletével társtettesként elkövetett garázdaság büntette miatt 3 évre próbára bocsátotta.

#### *Tényállás I. pontja*

(A Kalocsai Városi bíróság 4.B.402/2004/20. számú ítéletében megállapított tényállás.)

2004. július 26-án a terhelt - abban az ügyben I. r. - terhelt és III. r. terhelt között hangos vita, nézeteltérés alakult ki, melynek során III. r. terhelt lökdöste és többször hátba vágta a I. r. terheltet, a kukát pedig a lábára tette. Ettől I. r. terhelt bal lábának kisujján vérző seb keletkezett, ezért megfenyegette III. r. terheltet, hogy „beleveri a betonba”.

Mindezt hallva kijött a házából III. r. terhelt leánya, a VI. r. terhelt és annak barátja, az V. r. terhelt. Utóbbi öklét ütésre emelve azzal fenyegetőzött, hogy „most emberedre találtál”.

III. r. terhelt a mellkasánál belekapaszkodott az I. r. terhelt pólójába, azt megrántotta és elszakította, miközben a mellkasán 4 db 14 cm hosszú párhuzamos karmolásnyom keletkezett.

Eközben az utcára érkezett az I. r. és a III. r. terhelt felesége (a II. és IV. r. terhelt), akik szintén kölcsönösen kiabálva sértegették egymást, majd II. r. terhelt egy alkalommal tenyérrel arcon ütötte a IV. r. terheltet. Erre IV. r. terhelt meghúzta a II. r. terhelt haját, utána kezével felé ütött, de II. r. terhelt - bal kezében kisebb gyermekét tartva - az ütést kivédte, és férjét hívta segítségül. Erre az I. r. terhelt a III. r. terheltet a földre lökte, majd felesége segítségére sietett és a IV. r. terheltet is a földre lökte.

Később IV. r. terhelt ismét II. r. terheltre támadt, a jobb kezét megütötte, és a ruháját rángatta. Erre az I. r. terhelt tenyérrel arcon ütötte, majd félrelökte a IV. r. terheltet. II. r. terhelt a háza udvarára menekült, a III-IV-V-VI. r. terhelt pedig együttesen újból az I. r. terhelt ellen fordult. Lökdösték őt, leszorították, ütlegelték, rugdosták. Mire a kihívott rendőrzárór megérkezett felhagytak cselekményükkel.

A hat terhelt kihívóan közösségellenes erőszakos magatartása a szomszédok körében ténylegesen megbotránkozást is riadalmat keltett.

#### *Tényállás II. pontja*

Az I.r. terhelt 2006. április 3. napjától gyermekfelügyelőként dolgozik. 2007. február 19-én éjszakai ügyeletet látott el. Ezen a napon a 2. számú lakásotthonhoz tartozó vécéhelyiség takarítása az 1989. március 24. napján született sértett feladata volt.

Mivel a terhelt észlelte, hogy a fenti vécéhelyiség piszkos, ezért 20 óra 45 perc körül felszólította a sértettet arra, hogy tegye azt rendbe. A sértett ennek nem tett eleget arra hivatkozással, hogy L. R. hánnya össze és nem takarította fel maga után. A terhelt ekkor ismételten felszólította a takarításra, mire a sértett hangosan káromkodva kiment a szobából és dühösen elindult a vécé irányába.

A terhelt a sértett e magatartásán felháborodva utána ment. A folyosón utolérte és közepes erővel a hastájék bal oldalán megrúgta. A sértett fájdalmában a földre esett, ott a terhelt még egy-két alkalommal ugyancsak hastájékának bal oldalán, pontosan meg nem állapítható erővel megrúgta. A sértett ezután felkelt, s kezét a megrúgott testtájéokra szorítva, összegörnyedve bemenekült a hátsó vécéhelyiségbe, miközben sírva azt kiabálta, hogy „hagyjon békén, ne bántson, megcsinálom, kitakarítom!”. A terhelt azonban utolérte. Tenyérrel, kis erővel még egyszer tarkón ütötte a sértettet és felszólította, hogy a takarítást végezze el. A sértett a hastájéki fájdalom miatt itt is a földre esett, a terhelt pedig visszament a közösen használt nappali helyiségbe. A sértett ezután felkelt, kitakarította a vécét, majd sápadtan, összegörnyedve, bal oldalát fogva visszament a nappaliba. Közölte a terhelttel, hogy elvégezte a munkát, továbbá, hogy nem érzi jól magát és szeretne aludni menni. A terhelt nem foglalkozott azzal, hogy a sértett milyen állapotban van.

A sértett lefeküdt és lakótársainak elmondta, hogy a terhelt megrúgta, ezért fáj az oldala. A két fiú még az este folyamán jelezte a terheltnak, hogy a sértett rosszul van. Gyógyszert is kértek a számára, de a terhelt ezzel sem törődött, semmilyen intézkedést nem tett.

A sértett az éjszaka folyamán egyre rosszabbul lett. Másnap, a reggeli tornán össze is esett, de a terhelt még ekkor sem fordult a gyermekotthon egészségügyi személyzetéhez, illetve nem hívott orvost, noha ez a kötelessége lett volna. A reggelit követően a csoportot elbocsátotta az iskolai foglalkozásra. Amikor a sértett az oktatásra megérkezett, az oktató azonnal látta, hogy rosszul van, ezért az ügyeletes ápolóhoz küldte, aki nyomban kórházba vitte. A laborvizsgálatokat követően, a délelőtti órákban a sértett állapota tovább rosszabbodott, ezért kora délután meg is műtötték.

A sértett a terhelt bántalmazása következtében a hastájék bal oldalának zúzódását szenvedte el. A rúgás eredményeképpen a sértett lépének állománya károsodott. Az abban keletkező vérzés folytán a

lép tokja megrepedt, s emiatt alakult ki a hasúri vérzés. Ezért vált szükségessé a sürgősségi műtét, amelynek során a sértett lépét eltávolították.

A sértett sérülése ténylegesen 6 hét alatt gyógyult. A lép eltávolítása következtében a sértett 10 %-os maradandó testi fogyatékossgot szenvedett el. A sérülés a hasúri vérzés folytán közvetlen életveszélyes volt. Azonnali orvosi beavatkozás nélkül a sértett halálához vezetett volna.

A bíróság az eljárása során vizsgálta, hogy amennyiben a vizsgálatok közül a hasi ultrahang korábban kerül elvégzésre, s azzal esetlegesen észlelésre kerül a tok alatti bevérzés, vajon megmenthető lett volna-e a sértett lépe. Ítéletének indokolásában rögzítette: abban mindkét szakértő egyetértett, hogy a lép erőbehatás folytán történt roncsolódása indította el az okfolyamatot, amely a lép tokjának repedését eredményezte, s a lép eltávolítását elkerülhetetlenné tette. Ez az okfolyamat a lép kivételéig nem is szakadt meg.

Kifejtette, hogy a magatartás és az eredmény közötti okozati összefüggést nem szakítja meg, ha egyéb tényezők - mint pl. a megfelelő gyógykezelés hiánya vagy akár diagnosztikai tévedés - folytán később kerül sor valamely beavatkozásra. E körülmény az elkövető büntetőjogi felelősségét nem zárja ki, legfeljebb a büntetés kiszabása körében lehet jelentősége. Jelen ügyben azonban értékelni e körben sem lehetett, mivel a terhelt magatartása folytán került a sértett a lép sérülését követően jóval - mintegy 12 órával - később kórházba.

Az elsőfokú bíróság mindezek alapján a tényállás II. pontjában írt cselekményt 1 rb. a Btk. 170. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, az (5) bekezdésének I. fordulata szerint minősülő és büntetendő életveszélyt okozó testi sértés büntettének, valamint 1 rb. a Btk. 195. §-ának (1) bekezdésében meghatározott és aszerint büntetendő kiskorú veszélyeztetése büntettének minősítette.

Kifejtette: a terhelt tudata átfogta, hogy a hastájékot érő közepes erejű rúgás testi sérülést okozhat, azonban ezzel nem törődött, ez iránt közömbös maradt. Az köztudomású, hogy a hasi tájékon olyan szervek is találhatók, amelyek sérülése életveszélyes állapotot eredményezhet. Elvárható lett volna a terhelttől, hogy a kellő figyelem és körültekintés mellett e lehetőséget felismerje. Az életveszélyes eredmény bekövetkezésének lehetőségét tehát azért nem látta előre, mert ezt a tőle elvárható figyelmet, körültekintést elmulasztotta.

A kiskorú veszélyeztetésének büntette kapcsán pedig azt rögzítette, hogy a testi épség elleni cselekmény elkövetése után terhelt az

általában bántalmazott és láthatóan rosszul lévő, fájdalomra panaszkodó sértetthez semmilyen orvosi, egészségügyi segítséget nem hívott, pedig éjszaka az erős fájdalmakkal küszködő sértett az intézmény szabályaiból következően nem is kérhetett mástól segítséget, csak a vele lévő nevelőtől.

A sértettnek mindezt attól a személytől kellett elszenvednie, akinek ki volt szolgáltatva, s akinek éppen az volt a kötelessége, hogy a nevelése, felügyelete, gondozása alatt álló sértettet a saját nevelési igényéből adódóan fokozott türelemmel nevelje, gondozza. A terhelt e magatartásával súlyos kötelességszegést követett el. Még az általános társadalmi felfogás szerint minimálisan elvárható követelményeket sem teljesítette azáltal, hogy a szemmel láthatóan rosszul lévő kiskorúhoz nem hívott egészségügyi segítséget, ami munkaköréből adódó kötelessége is lett volna.

A kölcsönösen bejelentett fellebbezések folytán másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla a 2009. október 9. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozott Bf.II.228/2009/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a büntetés kiszabására vonatkozó részében megváltoztatta. A börtönbüntetés és a közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát egyezően 3-3 évre súlyosította és a terheltet további mellékbüntetésül a gyermek- és ifjúság-felügyelő foglalkozástól 3 évre eltiltotta.

Kifejtette, hogy a terhelt szándéka a testi épsége elleni bűncselekmény esetében nem eshetőleges, hanem egyenes volt. Az az elkövető ugyanis, aki lábbal, nagy erővel, kétszer belerúg a fiataalkorú sértett oldalába, nyilvánvalóan kívánja a testi sérülés bekövetkezését. Abban viszont nem tévedett az elsőfokú bíróság, hogy az ebből kialakult életveszélyre a terhelt hanyag gondatlansága terjed ki. Emellett az irányadó tényállás maradéktalanul alapot ad mindkét bűncselekmény valóságos heterogén halmazatának a megállapítására (lásd BH 1997/469. számú jogesetet).

II. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt és védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) és c) pontjára hivatkozással.

Az indítvány szerint a bíróságok tényállás-megállapító tevékenysége sértette a Be. 76. §-ának (1) bekezdésében, valamint a 78. §-ának (3) bekezdésében foglalt eljárási szabályokat azáltal, hogy dr. F. I. írásban benyújtott igazságügyi orvosszakértői véleményét nem vonták a bizonyítékok körébe. Ennél fogva tévesen minősítették az elkövetett cselekményt életveszélyt okozó testi sértés büntettének a Btk. 170. §-ának (2) bekezdése szerint súlyos testi sértés büntette helyett. Ha ugyanis az említett szakértői véleményt a bizonyítékok körébe vonták volna, úgy értékelni kellett volna abból

azt a megállapítást, hogy „a maradandó fogyatékoság kialakulásában a nem teljesen korrekt orvosi tevékenység is szerepet játszott”. A védő mindezek alapján a marasztaló jogerős döntésben foglalt minősítés megváltoztatását és a büntetés enyhítését indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség BF.92/2010. számú átirata szerint a felülvizsgálati indítvány részben a törvényben kizárt, részben pedig alaptalan.

A terhelt és a védő abban nem hivatkozott olyan, a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában felsorolt eljárási szabálysértésre, amely a felülvizsgálatot megalapozhatná. Emellett nem is valós az a hivatkozás, hogy az eljárt bíróságok nem vonták a bizonyítékok körébe dr. F. I. igazságügyi orvos-szakértő írásbeli szakvéleményét.

A bíróságok sem a cselekmények minősítése és a büntetés kiszabása során nem sértették meg a büntető anyagi jog szabályait, ezért a Legfőbb Ügyészség azt indítványozta, hogy a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványnak ne adjon helyt, és a marasztaló jogerős döntést hatályában tartsa fenn.

A felülvizsgálati eljárásban meghatalmazott új védő a felülvizsgálati indítványt kiegészítette és módosította. Előadta és részletesen indokolta, hogy az elsőfokú bíróság egy nagyon rosszul lenyomozott, számos hibától terhes nyomozati anyagot kapott elbírálás céljából, amely hibák a bírósági eljárás szakaszában nem voltak orvosolhatók.

A Legfőbb Ügyészség írásban tett észrevételeiben foglaltaktól eltérően a marasztaló jogerős döntésben nem esik szó a kórház késedelméről és felelősségéről.

A korábban eljárt védő érvelésétől eltérően az új védő szerint a terhelt szándéka nem irányult testi sértés okozására. Erre oka sem volt. Cselekménye valójában a reá vonatkozó foglalkozási szabályok súlyos megsértéseként értékelhető.

A védő szerint a terhelt kétségtelenül felelős azért, hogy a sértett késedelmesen került kórházba. Késedelmét talán azzal lehet indokolni, hogy a gondjaira bízott fiatalok gyakran színlelnek betegséget annak érdekében, hogy a reggeli torna, még inkább a közös munka alól kivonják magukat.

Ennél azonban nagyobb felelősség terheli a kórházat, ahol az erős hasi fájdalommal beszállított sértett panaszát nem vizsgálták meg szakszerűen. Nem fektették azonnal be, és nem kezdték meg a lép megtartására vonatkozó gyógykezelést.

A védő mindezek alapján elsősorban a büntetés végrehajtásának a felfüggesztését, másodlagosan a büntetés mértékének a csökkentését indítványozta.

A Legfelsőbb Bíróság a Be. 420. §-ának (1) bekezdése és a Be. 424. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen a védő a felülvizsgálati indítványt fenntartotta és részletesen indokolta.

Hangsúlyozta, hogy a Be. rendszerében a vád bizonyítása a vádló feladata. A Be. 28. §-ának (1) bekezdése értelmében az ügyész kötelessége, hogy mind a terheltet terhelő és mentő, mind a büntetőjogi felelősséget súlyosító és enyhítő körülményeket az eljárás minden szakaszában figyelembe vegye. Az ügyész ezt a kötelességét az eljárásban megszegte, mert fontos enyhítő körülmények érvényesítését elmulasztotta.

A bíróságok megszegték a büntetőeljárás alapvető szabályát, mert kétséget kizáróan nem bizonyított tényeket értékelték a terhelt terhére.

Miután a terhelt cselekménye nem irányult testi sértés okozására sem, az legfeljebb a Btk. 171. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, a (2) bekezdése szerint minősülő és büntetendő maradandó fogyatékossgot okozó foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségének a megállapítására lehet alkalmas. Erre figyelemmel pedig a büntetés lényeges enyhítése indokolt.

A legfőbb ügyész képviselője a nyilvános ülésen az átiratában foglaltakat fenntartotta.

A terhelt a nyilvános ülésen előadta, hogy aznap, már a munkába állását megelőzően sem érezte jól magát, mégis munkába állt. A fiúk az egész nap folyamán veszekedtek, verekedtek, amibe estére nagyon belefáradt. Ma sem tudja, hogy mi történt vele, a magatartására nincs mentség. Megbánta tettét. Nagyon szereti a munkáját és kéri, hogy a foglalkozásától ne tiltsák el. Ha bizalmat kap, meg fogja hálálni.

III. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az abban rögzített tényállás alapul vétele mellett egyrészt a felülvizsgálati indítványban megjelölt - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) és c) pontjában meghatározott - okból, valamint - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában írt egyéb eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423. § (4)-(5) bek.] bírálta felül.

Ennek során a felülvizsgálati indítványt a tényállást támadó részében a törvényben kizártnak, érdemében alaptalannak, a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatát alaposnak találta.

Felülvizsgálati indítványában a terhelt és a védő elsősorban a releváns bizonyítás anyagának értékelésén keresztül a megállapított tényállást támadja, a bizonyítékok értékelését sérelmezi.

A felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amelyre csak a törvényben pontosan meghatározott feltételek esetén nyílik lehetőség. A felülvizsgálati eljárásban a tényálláshoz kötöttség érvényesül. A tényállás helyessége, az ítélet megalapozottsága, a bizonyítékok értékelése nem vizsgálható, nem bírálható felül. A Be. 423. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható. A felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítéletben megállapított tényállástól eltérő tényállás megállapítására ennél fogva nem kerülhet sor és ilyen eltérő tényállás megállapítása érdekében a jogerős döntés hatályon kívül helyezésére sincs törvényes lehetőség.

2.

A felülvizsgálati indítvány szerint a tényállás téves megállapítása részben a rossz nyomozási anyagra, részben egyéb eljárási szabálysértésekre vezethető vissza. A bíróságok megsértették az in dubio pro reo elvét, mert kétséget kizáróan nem bizonyított tényeket értékeltek a terhelt terhére és az ügyész sem gondoskodott a terheltet mentő, a büntetőjogi felelősségét enyhítő körülmények figyelembevételéről.

A Legfelsőbb Bíróság - előre bocsátva, hogy álláspontja szerint e körben a védő valójában ugyancsak a bíróságok bizonyítékokat mérlegelő tevékenységét támadta - arra mutat rá, hogy a bizonyítékok beszerzésének és felhasználásának törvényességét a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálhatta. A Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja ugyanis tételesen felsorolja azokat az eljárási szabálysértéseket, amelyekre hivatkozással felülvizsgálatnak helye lehet. A felülvizsgálati indítványban állított eljárási szabálysértések pedig nem esnek ebbe a körbe.

A védői hivatkozásra figyelemmel még itt, a tényállás-megállapítás vizsgálata körében utal a Legfelsőbb Bíróság arra, hogy az ítélezési gyakorlatban az ok-okozati folyamatok értékelésének alapját a „conditio sine qua non”, azaz a feltételek egyenértékűségének elve képezi. Ha a kiváltó okhoz az elkövető magatartásától független, további ok társul, amely lehet akár véletlenszerű is, az okozati összefüggés még nem szakad meg, legfeljebb lazábbá, közvetetté válik. Ezért meg kell állapítani a bántalmazás és az életveszélyes eredmény közötti okozati összefüggést akkor is, ha a bántalmazáshoz társuló további, együttható ok idézi elő ezt az eredményt (BH 1993/7., BH 2008/206.).



A Legfelsőbb Bíróság mindezekre figyelemmel a felülvizsgálati indítvány elbírálása során abból indult ki, hogy a kötelezően irányadó jogerős ítéleti tényállás alapul vételével kell és lehet állást foglalni a rendkívüli jogorvoslat tárgyában.

3.

A védő szerint az eljáró bíróságok tévesen állapították meg a terhelt bűnösségét életveszélyt okozó testi sértés büntetében, mert szándéka nem irányult testi sértés okozására. Munkaköri köteletségének súlyos megszegésére figyelemmel az általa megvalósított cselekmény - az irányadó tényállás alapján - valójában legfeljebb a Btk. 171. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, a (2) bekezdésének a) pontja szerint minősülő és büntetendő maradandó fogyatékossgot okozó, foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségének minősülhet. A védő a kiskorú veszélyeztetése büntetnének a megállapítását nem sérelmezte.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak. E rendelkezésre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ügydöntő határozat érdemi felülvizsgálatát elvégezte. Ennek során megállapította, hogy az eljáró bíróságok tévesen minősítették a terhelt tényállásban rögzített cselekményét az életveszélyt okozó testi sértés büntette mellett, azzal halmazatban kiskorú veszélyeztetésének büntetteként is.

a)

A minősítés vizsgálata körében abból indult ki, hogy bíróságok a terhelt egyetlen cselekményét minősítették két bűncselekménynek. Azt állapították meg, hogy ún. heterogén alaki (eszmei) halmazat valósult meg.

A Legfelsőbb Bíróság szerint azt helyesen állapították meg az eljáró bíróságok, hogy a terhelt egyetlen, egységes cselekménye mindkét vizsgált bűncselekmény törvényi tényállási elemeit maradéktalanul megvalósította. Azt is helyesen állapították meg, hogy terhelt a testi épség sértésére irányuló szándékkal bántalmazta a sértettet és az életveszélyes, valamint a maradandó fogyatékossgot eredményező eredmény tekintetében a hanyag gondatlansága állapítható meg.

A terhelt súlyosan megszegte foglalkozásának alapvető szabályait. Munkakörében eljárva az volt a legalapvetőbb kötelessége, hogy a nevelésére, felügyeletére és gondozására bízott kiskorú sértettet a saját nevelési igényéből adódóan fokozott türelemmel nevelje,

gondozza. A terhelt a sértett tetteleges bántalmazásával e kötelességeit megszegte. Emellett - amint azt a bíróságok ugyancsak helyesen állapították meg - még az általános társadalmi felfogás szerint minimálisan elvárható követelményeket sem teljesítette azáltal, hogy a szemmel láthatóan rosszul lévő kiskorúhoz nem hívott egészségügyi segítséget, ami ugyancsak a munkaköréből adódó kötelessége is lett volna. A terhelt mindezzel tehát maradéktalanul megvalósította a Btk. 195. §-ának (1) bekezdésében meghatározott kiskorú veszélyeztetése büntettének a tényállási elemeit (is). Bűnösségének megállapítására ez utóbbi bűncselekményben mégis a büntető anyagi jog szabályainak a megsértésével került sor.

A cselekményegység (alaki vagy másként eszmei halmazat) keretébe tartozó cselekmény minősítése során a Legfelsőbb Bíróság abból indult ki, hogy a többszörös tényállásszerűség önmagában soha nem elegendő a valódi halmazat megállapításához. Erre csak akkor kerülhet sor, ha a bűncselekmény valamennyi ismérve valamennyi bűncselekmény tekintetében maradéktalanul megállapítható.

A terhelt a terhére rótt bűncselekményeket egyetlen személy sérelmére követte el. E bűncselekmények védett jogi tárgya ugyanannak a személynek a testi épségéhez és egészségéhez fűződő társadalmi érdek.

A terhelt cselekménye a kiskorú sértett testi épségét, egészségét egyrésztől sértette, másrésztől egyben veszélyeztette.

A veszély - legáltalánosabb értelemben - a sérelem bekövetkezésének a lehetősége. A veszélyeztető bűncselekményként meghatározott kiskorú veszélyeztetésének büntette ugyanazon jogi tárgynak sérelmének a lehetőségét rendeli büntetni, mint amelyet a terhelt a magatartásával ténylegesen sértett.

Alapvető büntetőjogi elv, hogy amennyiben az elkövető az egységes magatartásával ugyanazt a jogi tárgyat enyhébben és súlyosabban is sérti, akkor - a legalább részben azonos jogtárgysértésre figyelemmel - büntetőjogi felelőssége kizárólag a súlyosabb jogtárgysértés szerint állapítható meg. Ehhez igazodóan ugyancsak alapvető büntetőjogi elv, hogy sértő szándék mellett a veszélyeztető szándék a minősítés körében figyelmen kívül marad. Másként fogalmazva, többszörös jogtárgysértés (materiális jogellenesség, illetve társadalomra veszélyesség) hiányában valódi halmazat megállapítása kizárt.

Utal végül e körben a Legfelsőbb Bíróság arra, hogy az eljáró bíróságok kizárólag azokat a kötelességszegéseket rótták a nevelő foglalkozású terhelt terhére, amelyek egyrésztől a testi sértés okozásával, másrésztől pedig az okozott sérülés nem megfelelő ellátásával kapcsolatosak.

b)

A vizsgált kérdéshez kapcsolódóan utal arra a Legfelsőbb Bíróság, hogy amennyiben az eljáró bíróságok - a Legfelsőbb Bíróság értékelésétől eltérően - nem alaki, hanem ún. anyagi halmazatként értékelték volna a terhelt két bűncselekmény tényállásába ütköző elkövetési magatartását - tehát azt állapították volna meg, hogy először elkövetett egy életveszélyt okozó testi sértést, majd utóbb, ettől időben elkülönülten, egy másik cselekménnyel a kiskorú veszélyeztetésének a büntetést -, az utóbbi bűncselekményben a terhelt bűnössége akkor sem lett volna megállapítható.

A Btk. 10. §-ának (1) bekezdése szerint bűncselekmény az a szándékosan vagy - ha a törvény a gondatlan elkövetést is bünteti - gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre a törvény büntetés kiszabását rendeli. E fogalom-meghatározásból kiindulva a bűncselekménynek a tényállásszerűsége felül további alkotóeleme a társadalomra veszélyesség és a bűnösség, ezek nélkül a büntetőjogi felelősség nem állapítható meg.

A bűnösségnek egyik alkotóeleme a normának megfelelő (a normaadekvát) magatartás elvárhatósága. A büntetendő cselekmények elkövetésétől mindenki köteles tartózkodni, vannak azonban olyan helyzetek, amelyekben ez a büntetőjogi felelősség terhével nem várható el. Az elvárhatóság a bűnösség értékelő (normatív) eleme, és mindig az elkövető javára érvényesül. Az önfeljelentés „nem várható el”, ezért a bűnösség hiányában bűncselekmény nem valósul meg.

Ez a jogértelmezés következetesen érvényesül a bírói gyakorlatban és megfogalmazást nyert már a BK 55. számú állásfoglalásban, majd utóbb a 2/2002. BJE döntésben is.

A kiskorú veszélyeztetése büntetvében való bűnösség megállapítása körében az eljáró bíróságok nem vizsgálták, hogy a terhelt miként tehetett volna eleget a munkakörében előírt kötelezettségének. Miután az irányadó tényállás szerint a sértettet a testi sértésre irányuló szándékkal bántalmazta, a gyógykezelése iránti esetleges intézkedése értelemszerűen önfeljelentést eredményezett volna. Az orvos előtt ugyanis szükségképpen elő kellett volna adni, hogy a sértett sérülése miként keletkezett, tehát szükségképpen fel kellett volna tárnia, hogy bűncselekményt követett el, amire azonban senki sem kötelezhető. A helyes jogértelmezés szerint tehát ilyen esetben az elkövető büntetőjogi felelőssége csak a testi épség elleni bűncselekményben állapítható meg, az anyagi halmazat csak látszólagos. Hangsúlyozza azonban a Legfelsőbb Bíróság, hogy a terhelt cselekménye - a rövid időn (mintegy fél napon) belül

egységesen testi épség okozására irányuló magatartása - a cselekményegység körébe tartozik.

c)

A Legfelsőbb Bíróság következetes ítélkezési gyakorlata szerint (lásd a 3/2007. BJE és a BH 2010/60. számú döntés indokolásában) a törvényes vádban írt tényállás teljes kimerítése esetén annak eldöntése, hogy a több törvényi tényállás keretei közé illeszkedő egyetlen cselekmény valóságos vagy látszólagos alaki halmazatot valósít-e meg, valójában nem a bűnösségről, hanem a jogi minősítésről szóló állásfoglalást jelent. A törvénysértő minősítés megállapítása körében tehát a Legfelsőbb Bíróság az egységes cselekmény jogi következményeit értékelte az alapügyben eljáró bíróságoktól eltérően anélkül, hogy a bűnösségi kört érintette volna. Másként fogalmazva, az alaki halmazatban álló cselekmények eltérő minősítése a bűnösségi kört nem változtatta meg, és így nem szűkítette. Erre figyelemmel - a bűnhalmazat helyett 1 rb. bűncselekmény megállapítása ellenére - felmentő rendelkezés meghozatalának nem volt helye.

d)

A minősítés változása, a törvénysértő minősítés megállapítása - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján - ugyanakkor megnyitotta a kiszabott büntetés érdemi felülvizsgálatának a lehetőségét is. A Legfelsőbb Bíróság ezért vizsgálta, hogy az immár némileg szűkült halmazati büntetési tételkeretre is figyelemmel indokolt lehet-e a kiszabott büntetés enyhítése.

A terhelt a munkaköri kötelességének többszörös és súlyos megsértésével, a gondozására bízott, intézetben elhelyezett, neki kiszolgáltatott helyzetben lévő kiskorú sérelmére, igen súlyos következményekkel és maradandó sérüléssel járó bűncselekményt követett el. A minősítés változása a jogerős ítéletben a terhelt terhére megállapított bűnösség körét valójában nem érinti. E körülményekre is figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság nem látott törvényes lehetőséget a jogerős döntésben kiszabott fő- és mellékbüntetések megváltoztatására, mérséklésére.

A Legfelsőbb Bíróság mindezek alapján - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat - a Be. 426. §-a alapján - a hatályában fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. §-a (4) bekezdésének a b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Legfelsőbb Bíróság mellőzheti.

Budapest, 2010. év április 29. napján

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Gábor s.k.  
előadó bíró, Dr. Kiss Sándor s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő  
Bné